

**Карпенко Андрій
Володимирович,**
к.е.н., доцент,
Запорізький національний тех-
нічний університет, Україна

Karpenko Andrii,
PhD economy,
Associate Professor,
Zaporizhzhya National Technical
University, Ukraine

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

BUSINESS INNOVATION DEVELOPMENT I N UKRAINE

Анотація. Розкрито роль і значення інноваційного підприємництва в розвитку економіки. Визначено основні проблеми й обґрунтовано напрями активізації та розвитку інноваційного підприємництва в Україні.

Ключові слова: інновації, інноваційне підприємництво, інфраструктура, підтримка, розвиток, стимулювання.

Summary. The role and importance of innovative entrepreneurship in the economy. The main problem areas and reasonably activation and development of innovative entrepreneurship in Ukraine.

Keywords: innovation, innovative entrepreneurship, infrastructure, support, development and promotion.

Усвідомлення позитивного впливу інноваційної діяльності на соціально-економічний розвиток країни та її конкурентоспроможність висуває на перший план необхідність активізації інноваційного підприємництва. Саме інноваційна спрямованість підприємницької діяльності забезпечує не лише конкурентні переваги суб'єктам господарювання, а й сприяє економічному піднесенню держави, яка підтримує їх розвиток. Тобто в сучасному глобалізованому світі розвиток економіки забезпечується переважно інноваційним характером підприємництва, а не наявними ресурсними можливостями.

Вагоме місце у визначенні провідної ролі інноваційного підприємництва у розвитку економічних систем належить Й. Шумпетеру, який відзначав, що при капіталізмі не існує іншого прибутку як чистий дохід від підприємництва [1]. Про наявність зв'язку між бізнесом та інноваціями наголошував також П. Друкер, зокрема зазначав, що бізнес призначений для інновацій, оскільки він не зможе довго існувати, а тим більше не доб'ється визначних результатів, якщо не буде вирішувати завдання щодо оновлення як продукції (послуг), так і самого себе [2, с. 229]. Тобто, в сучасних умовах розуміння визначальної ролі підприємництва у інноваційному розвитку країни вимагає публічного ви-

знання, всебічної державної та суспільної підтримки й стимулювання інноваційного підприємництва. А реалізація двох основних функцій підприємств (за П. Друкером [2, с. 305—306]) — маркетингу і інновацій, доводить про постійне змагання за досягнення якіснішого і дешевшого товару, а також власного покращення.

Розвиток інноваційного підприємництва змінює характер конкуренції, сприяє закріпленню провідними фірмами своїх ринкових позицій, переорієнтації фінансових потоків з фізичного на людський капітал, науково-технічну та ринкову інформацію, знання, інтелектуальний капітал [3, с. 29].

У вітчизняній теорії та практиці питання інноваційного підприємництва почало активно досліджуватись з кінця 80-х початку 90-х рр. Однак, значна тривалість досліджень даного напрямку не забезпечила практичної його реалізації. До сьогоднішнього часу актуальним залишається створення сприятливого середовища та стимулювання розвитку інноваційного підприємництва в Україні, формування належної організаційно-інфраструктурної його підтримки.

Відсутність законодавчого визначення інноваційного підприємництва у вітчизняній практиці стримує його розвиток веде до поширення серед науковців різносторонніх підходів до визначення та розуміння напрямів його розвитку. Найповніше сутність інноваційного підприємництва визначається у праці [4, с. 4] як «суспільно-, організаційно- і техніко-економічний процес практичного впровадження нововведень, у результаті реалізації якого створюються принципово нові за своїми властивостями товари (продукція, послуги) і технології, що дозволяє формувати нові ринки і нові потреби». Тобто воно є сукупністю ініціативних дій суб'єктів інноваційної підприємницької діяльності, що мають ризиковий характер і забезпечують перебіг етапів інноваційного циклу, з метою задоволення потреб споживачів та отримання прибутку.

Основою інноваційного підприємництва в промислово розвинутих країнах є мале підприємство, якому належить першість за масовістю і динамічністю структурних складових ринкового інноваційного потенціалу. Тому кількість і структура малого підприємства є відображенням розвитку інноваційного підприємства в державі, основними завданнями якого є: розвиток інтеграційних зв'язків між малими і великими компаніями; сприяння формуванню високотехнологічних, наукомістких малих фірм в інфраструктурі промислового сектора; створення і підтримка технологічних компаній, створених з метою комерціалізації роз-

робок; підвищення інноваційної активності стійких малих компаній [5, с. 311]. Потенціал малого підприємництва в інноваційній сфері є досить потужним, якщо на державному рівні його розвитку надається належна увага у напрямі формування спеціальної інфраструктури, забезпечення підтримки.

За рейтингом рівня сприятливості умов для ведення підприємницької діяльності на червень 2013 року Україна з 189 країн світу зайняла 112 місце, після Польщі (45), Казахстану (60), Білорусі (63), Киргизької Республіки (68), Молдови (78) та Російської Федерації (92). Однак, навіть така позиція України є суттєвим досягненням, оскільки вона за 2012—2013 рр. провела реформи у 8 із 10 областей, що оцінювались у дослідженні «Ведення бізнесу». За 2005—2013 рр. Україна здійснила 26 регуляторних реформ (найбільше Грузія — 36), що забезпечило її наближення до «передового рубежу» на 23,1 % (з 38,2 до 61,3 %) [6, с. 3—15].

Загалом в Україні інноваційне підприємництво сьогодні представлено фрагментарно, оскільки кількість вітчизняних малих і середніх підприємств майже в 10 разів менше середнього показника ЄС. Основними чинниками, що стримують його розвиток в Україні є: безсистемність і недосконалість нормативно-правового забезпечення інноваційної діяльності та поширена практика недотримання законодавчих норм; відсутність чіткої і стабільної державної політики в галузі інноваційної діяльності; недостатньо розвинена інноваційна інфраструктура і ринок інтелектуальної власності; відсутні істотні джерела фінансування та недостатнє використання інвестиційного потенціалу банківської та страхової сфери, Пенсійного фонду та іноземних інвесторів; слабкість економічних мотивацій в учасників інноваційного бізнесу, а також недосконалість механізмів державної підтримки суб'єктів інноваційної діяльності тощо. Крім того, не припиняється фінансування інфраструктурних елементів економіки четвертого укладу (підприємств металургії та енергетики) в протизагуг п'ятого і шостого укладу (підприємств нано- і біотехнологій).

Для вирішення зазначених проблем і формування сталих тенденцій розвитку інноваційного підприємництва в Україні необхідно: забезпечити обов'язковий характер державної підтримки розвитку інноваційного підприємництва шляхом прямої участі у формуванні інноваційних структур; підтримувати та стимулювати формування інноваційних кластерів; забезпечити активізацію та сприяти взаємодії державної влади, регіональних органів влади, бізнесу, вищих наукових закладів і наукових організацій; здійснювати кредитування інноваційного підприємництва; впро-

ваджувати податкові пільги та страхування; дозволити застосування прискореної амортизації; розширити перелік витрат, що пов'язані з інноваційною діяльністю тощо.

Література

1. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития / Й. А. Шумпетер. — М.: Директмедиа Паблішинг, 2008. — 401 с.
2. Креймс Д. Думай как Друкер / Д. Креймс; пер. с англ. О. Г. Белошеев. — Минск: Попурри, 2009. — 384 с.
3. Зянько В. В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку: монографія / В. В. Зянько. — Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2008. — 397 с.
4. Тарасенко Т. В. Державне стимулювання інноваційного підприємництва в трансформаційній економіці: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.01 / Т. В. Тарасенко; Харк. нац. ун-т ім. В.Н.Каразіна. — Х., 2007. — 16 с.
5. Регіональні інноваційні системи України: стан формування та розвитку в умовах інтеграційних процесів: монографія / За ред. д-ра екон. наук, проф. Л. І. Федулової; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». — К., 2013. — 724 с.
6. Ведение бизнеса 2014: Понимание регулирования деятельности малых и средних предприятий / Всемирный банк. — 11-й вып. — Вашингтон: Группа Всемирного банка. — 2013. — 35 с.

УДК 338.45

e-mail: granum7@i.ua

Кужель Вячеслав Миколайович,

к.е.н, доцент кафедри економіки підприємств «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», Україна

Kuzhel Vyacheslav,
PhD, Docent of Enterprise Economics Department
Kyiv National Economic University named after
Vadym Hetman, Ukraine

ПЕРСПЕКТИВИ ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Анотація. Розглянуто перспективи енергозбереження та енергоефективності вітчизняних підприємств. Запропоновано напрями державної політики з активізації енергозбереження.

PROSPECTS FOR ENERGY EFFICIENCY IN DOMESTIC ENTERPRISES

Abstract. The prospects of energy saving and energy efficiency of domestic enterprises. Directions government policy to enhance energy efficiency.

Keywords: energy conservation,